

**The Academy of Management
and Administration in Opole**

**EDUCATION DURING
PANDEMIC CRISIS :
PROBLEMS AND PROSPECTS**

Opole 2020

The Academy of Management and Administration in Opole

**EDUCATION DURING A PANDEMIC CRISIS:
PROBLEMS AND PROSPECTS**

**EDUKACJA W CZASIE KRYZYSU
PANDEMICZNEGO: PROBLEMY
I PERSPEKTYWY**

Monograph

*Edited by Tetyana Nestorenko
and Tadeusz Pokusa*

Opole 2020

ISBN 978 – 83 – 66567 – 08 – 5

Education during a pandemic crisis: problems and prospects. *Monograph.* Eds. Tetyana Nestorenko & Tadeusz Pokusa. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020; ISBN 978-83-66567-08-5; pp.296, illus., tabs., bibls.

Editorial Office:

The Academy of Management and Administration in Opole
45-085 Poland, Opole, 18 Niedziałkowskiego str.
tel. 77 402-19-00/01
E-mail: info@poczta.wszia.opole.pl

Reviewers

Marian Duczmal, DrSc, Professor (Poland)
Nadiya Dubrovina, PhD., Associate Professor (Slovakia)
Yuliia Ilina, PhD., Associate Professor (Ukraine)

Editorial Board

Wojciech Duczmal, Stanislav Filip (Slovakia), Józef Kaczmarek,
Tetyana Nestorenko (Ukraine), Iryna Ostopolets (Ukraine), Tadeusz Pokusa,
Jadwiga Ratajczak, Olena Shenderuk (Ukraine), Sławomir Śliwa

Publishing House:

The Academy of Management and Administration in Opole
45-085 Poland, Opole, 18 Niedziałkowskiego str.
tel. 77 402-19-00/01

Authors are full responsible for content of the materials.

© Authors of articles, 2020
© Publishing House WSZiA, 2020

TABLE OF CONTENTS

Preface	6
Part 1. Organization and management of education during a pandemic crisis	8
1.1. Changing the educational paradigm under the influence of the crisis.....	8
1.2. Organization of managerial activity of the head of a general secondary education institution in terms of a pandemic crisis.....	13
1.3. Organization of innovation policy in the field of professional training of public servants at occupational health in a pandemic crisis.....	17
1.4. Features of the organization of the educational process in quarantine: positives and negatives.....	22
1.5. Problems of higher education in the pandemic crisis conditions and ways to solve them.....	28
1.6. Experience in organizing a distance form of educational process for interns at Odesa National Medical University.....	33
1.7. Current problems and prospects of education development in the condition of pandemic crisis.....	37
1.8. Organization of distance learning in a pandemic crisis.....	42
1.9. The processes and cases of mathematics education at Ukraine in the context of the coronavirus pandemic.....	48
1.10. The features of the organization of the educational process at the university with the use of distant technologies during the pandemic period.....	54
1.11. Professional formation for the implementation of national representation in public authorities as a condition for overcoming the pandemic crisis in Ukraine.....	59
1.12. Problems of financing education in the condition of a pandemic crisis.....	63
1.13. Prospects for the development of professional advanced education in the context of the pandemic crisis	68
1.14. Ensuring the quality of training and quality organization of labour protection in quarantine: a retrospective review.....	72
Part 2. Education of preschool and school age children during a pandemic crisis	77
2.1. Practical approaches to the study of local history and culture using Internet resources.....	77
2.2. Challenges teachers of English face while introducing online learning at secondary schools of Ukraine.....	82
2.3. Conceptual principles for promoting the health of youth.....	88
2.4. Distance learning opportunities for preschool children with special educational needs.....	93

1.6. Experience in organizing a distance form of educational process for interns at Odesa National Medical University

1.6. Досвід в організації дистанційної форми освітнього процесу у лікарів-інтернів в Одеському національному медичному університеті

Підготовка кваліфікованих лікарів-фахівців за фахом «Внутрішні хвороби» для самостійної роботи в закладах та установах системи охорони здоров'я здійснюється в інтернатурі згідно наказу МОЗ України від 23. 02. 2005 р. за № 81 «Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів» [1].

Здобуття диплома в медичному ВУЗі ще не означає, що можливо приступати до самостійної роботи: перед тим, як розпочати кар'єру лікаря, від молодого спеціаліста потрібно обов'язкове проходження інтернатури.

Підготовка лікарів в інтернатурі проводиться за індивідуальними навчальними планами, розробленими на підставі типових навчальних планів і програм післядипломної підготовки у відповідності з Кваліфікаційними вимогами до лікаря-спеціаліста. Навчальна програма підготовки лікарів-інтернів за фахом «Внутрішні хвороби» є нормативним документом, яким визначається зміст навчання в інтернатурі і встановлюються вимоги до обсягу та рівня професійної підготовки фахівців.

Навчання лікарів-інтернів за фахом «Внутрішні хвороби» в Одеському національному медичному університеті проводиться згідно типової програми та учбового плану протягом двох років в очно-заочній формі.

Очна частина інтернатури за фахом «Внутрішні хвороби» проходить на базі кафедри професійної патології та функціональної діагностики ОНМедУ впродовж 6 місяців – на першому році навчання і 5 місяців – на другому та закінчується атестацією і здобуттям сертифіката-спеціаліста.

Згідно з навчальним планом та програмою інтернатури складається робоча програма, яка включає робочий навчальний план, тематичний план лекцій, семінарських та практичних занять, план самостійної роботи інтернів під керівництвом викладача, графік чергувань у клініці.

Пандемія COVID-19 внесла корективи в процеси навчання вищих навчальних закладів, в тому числі і медичних. Зміни торкнулися як студентів, так і лікарів-інтернів.

Згідно положення про організацію дистанційної форми освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті та локального нормативного документа, що регламентує організацію та проведення освітнього процесу в університеті в режимі реального часу через Інтернет в період тимчасового припинення аудиторної форми навчання відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» № 211 від 11. 03. 2020 р., листа Міністерства охорони здоров'я України № 22-04/7148/2-20 від 12. 03. 2020 р., з урахуванням надзвичайної ситуації та загальнодержавних протиепідеміологічних заходів, адміністрація університету запровадила організацію та облік реалізації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій при знаходженні професорсько-викладацький складу поза межами університету [2].

Лікарі-інтерни другого року навчання за фахом «Внутрішні хвороби» займалися в дистанційному форматі з березня місяця по червень 2020 року до проходження атестації за спеціальністю «Внутрішні хвороби».

На підставі навчального плану та робочого навчального плану було розроблено календарно-тематичний план, який конкретизує планування навчального процесу на період тимчасового припинення аудиторних занять.

Дистанційний формат передбачав наявність всіх притаманних очному навчанню атрибутів, таких як групові дискусії, колективне обговорення пройденого матеріалу,

спілкування, оцінювання тощо, з використанням мережі Інтернет та кейс-технологій, заснованих на комплектуванні наборів (кейсів) мультимедійних навчально-методичних матеріалів на електронних й інших носіях та їхній розсилці лікарям-інтернам для самостійного навчання.

Викладачі кафедри професійної патології та функціональної діагностики, які викладали навчальні дисципліни для лікарів-інтернів, активно використовували освітню платформу Zoom для проведення лекційних, семінарських та практичних занять за розкладом. Разом з тим, для надання дійсно якісних освітніх послуг, на переконання викладачів, дуже важливим було налагодження комунікації між викладачем та лікарями-інтернами. Викладачі використовували месенджери Viber, Telegram, WhatsApp, або електронну пошту, де інтерни мали можливість поставити питання й отримати пояснення щодо своїх помилок, а також для передачі завдання на самостійне опрацювання.

Серед видів навчальних занять, які здійснювалися кафедрою університету дистанційно, були лекції, практичні, семінарські заняття та консультації.

Лекції у дистанційній формі навчання проводилися у синхронному режимі у форматах відеоконференції або вебінару. Доступ до записів проведених лекцій здійснювався протягом терміну, який був визначений на опанування відповідної навчальної теми (презентації, відеозаписи).

Практичні та семінарські здійснювалися як у синхронному, так і у асинхронному режимах.

У синхронному режимі, коли спілкування викладача та лікарів-інтернів здійснюється в режимі реального часу; для такого виду практичних занять викладачі використовували платформу Zoom. Вона надає можливість всім присутнім приймати участь в обговоренні матеріалу, висловлювати свою думку, а викладачеві ставити питання, вислуховувати відповіді та одразу пояснювати помилки, які допускають інтерни. Це стимулює творчу дискусію інтернів, під час якої вони вчаться слухати своїх колег, доповнювати доповіді, виправляти їх помилки та відстоювати свої погляди.

Однією з особливостей практичного заняття для лікарів-інтернів є використання такої навчальної форми, як клінічний розгляд хворого.

Предметом клінічного розгляду на кафедрі є найбільш складні випадки у діагностиці, помилки та ускладнення, що виникли під час та після лікування, традиційні та нові методи діагностики та лікування.

Так як оцінювання є також складовою частиною навчального процесу, кожному лікарю-інтерну пропонувалось індивідуальне завдання, щоб перевірити засвоєний матеріал. Інтерн повинен був вирішити клінічне завдання (проілюстроване рентгенограмами, електрокардіограмами, результатами лабораторних та інструментальних досліджень), мав відповісти на запитання які етіологічні чинники призвели до розвитку захворювання, які патогенетичні зміни призвели до формування клінічних ознак захворювання, об'єднати клінічні ознаки в синдроми, призначити менеджмент хворого та дати рекомендації щодо подальшого ведення пацієнта. Крім того, повинен був оцінити результати додаткових обстежень, розшифрувати аналізи лабораторних досліджень (загальноклінічні та біохімічні), вказати їх місце і роль в діагностиці та контролі за лікуванням, призначити лікування та провести трудову експертизу працездатності.

Викладач також звертає увага лікарів-інтернів на дотримання правил деонтології, детально розбирається план подальшого лікування хворого, заходи щодо профілактики та диспансеризації. Такий комплексний аналіз виконаної роботи є мотивом для подальшого проведення самоаналізу лікарем-інтерном як під час лікувально-діагностичного процесу, так і при заповненні необхідної медичної документації.

В асинхронному режимі роботи – коли викладач і лікар-інтерн працюють у різний час. Для зв'язку та передачі інформації використовували e-mail, аудіо- та відеозаписи. Викладач у цій формі навчання повинен забезпечити всіма можливими матеріалами для підготовки інтерна до заняття в зручний для нього час та їхнє завантаження на онлайн-ресурс. Лікар-

інтерн навчається в зручний для нього час, однак протягом певного встановленого викладачем терміну.

Також лікарям-інтернам пропонувалась самотійна робота: завдання, в якому вони повинні були представити історію хвороби пацієнти (у вигляді презентації), якого вони курирували в лікарні в період проходження інтернатури на заочній базі. Такий вид заняття дає можливість інтернам не тільки отримати нові знання та навички, розширити досвід, а й визначити рівень компетентності в тих чи інших питаннях, висловити власне бачення, та й просто утвердитися у власній самодостатності [3].

На викладачів при дистанційній формі навчання покладені наступні функції:

– реалізація навчальних та контрольних заходів у межах робочої навчальної програми у синхронному або асинхронному режимах;

– реалізація різних форм спілкування з лікарями-інтернами за допомогою засобів взаємодії веб-середовища дистанційного навчання та інших інформаційно-телекомунікаційних технологій;

– забезпечення своєчасної перевірки та оцінювання індивідуальних завдань, повідомлення інтернам результатів їхніх робіт засобами веб-середовища;

– контроль своєчасності виконання лікарями-інтернами графіку навчального процесу.

Атестація лікарів-інтернів зі спеціальності «Внутрішні хвороби», які проходили інтернатуру в м. Одеса, проводилась 25. 06. 2020 р. в аудиторії ОНМедУ з дотриманням протиепідемічних заходів згідно Наказу по Одеському національному медичному університету № 251-0 від 12. 06. 2020 р. (зміни до наказу № 223 від 22. 05. 2020 р.) [4]. Атестація лікарів-інтернів, згідно Наказу МОЗ України № 101 від 27. 02. 2015 р., проводилась у 3 етапи:

1) тренування та здача теоретичних знань і практичних навичок згідно з тестовими завданнями державного ліцензійного іспиту “Крок –3”;

2) здача комп’ютерного іспиту;

3) співбесіда по білетах.

Висновок. Процес проведення дистанційного навчання для лікарів-інтернів за фахом «Внутрішні хвороби» в період карантину у зв’язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) має ряд переваг: по-перше – лікарі-інтерни вчасно закінчили учбовий рік, пройшли атестацію і отримали сертифікат-спеціаліста. Це дає можливість приступити до роботи і працювати лікарями за місцем працевлаштування.

Дистанційне навчання в надзвичайних умовах дозволяє не зупиняти навчальний процес, надає лікарям-інтернам можливість освоїти освітню програму безпосередньо за місцем проживання (або тимчасового перебування) зручним для них способом, у зручний час і в індивідуальному темпі. В інтерна розвиваються навички самотійного пошуку необхідної інформації, а також працювати і приймати рішення самотійно.

Професія лікаря – це постійне навчання і висока відповідальність, яка примушує його постійно працювати над особистим удосконаленням. Потреба у професійних досягненнях є суттєвим фактором, який підвищує мотивацію будь-якої діяльності і тим більш навчальної.

Але необхідно зауважити, що елементи дистанційного навчання в будь-якому випадку слід розглядати як частину всього процесу розробки навчального плану, а не його заміну. Професія лікаря передбачає спілкування лікаря з хворим, ретельний його огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию, що неможливо навчитися виконувати при дистанційному навчанні. Ці навички потребують очного контакту, тренувань на муляжах, та в палатах у ліжка пацієнта під керівництвом досвідчених педагогів і лікарів.

Література

1. Наказ МОЗ України від 23. 02. 2005 р. за № 81 “Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів”.

2. Положення про організацію дистанційної форми освітнього процесу в Одеському національному медичному університеті протокол № 17 від 12. 03. 2020 р.
3. Pidaev A. V. Bolons'kij proces v Evropi / A. V. Pidaev, V. G. Perederij // K. – 2004. – 192 s.
4. Наказ по Одеському національному медичному університету № 251-0 від 12. 06. 2020 р. (зміни до наказу № 223 від 22. 05. 2020 р.)